

“Yaşar gibiyim rüyada,
Derim gerçekler başka,
Yine de sorarım, acaba?
Onlar akıllı, deli ben miyim yoksa?”
Einstein (1879–1955)

Dikkat: Birinin sizin zihnine uzaktan etki ederek davranışlarınızı değiştirdiğini ve size istemediğiniz şeyler yaptırdığını düşünüyor iseniz mutlaka bir psikiyatri uzmanı ile görüşmelisiniz. Bu ciddi bir ruh sağlığı bozukluğunun bir belirtisi olabilir. Elektromanyetik dalga veya telepati ile beyine yerleştirilen çiplerle kontrol edildiğini söyleyen bazı kişi var... Ancak uzaktan zihin kontrol yöntem ve tekniklerini hiç bilmediğimizi varsayarsak, beynin nasıl işlediğini, davranışlarımızın nasıl oluştuğunu aşağı yukarı biliyoruz. Bu bilgileri göz önüne aldığımızda, uzaktan beynimizi ve davranışlarımızı başkaları kontrol edebilirler mi? Beynine baktığımızda bu imkansızdır. Davranışlar çok karmaşıktır ve birisi sizi uzaktan kodlayıp cinayet işletemez. Birisi size yapmak istemediğiniz bir şeyi yaptıramaz. Çoğunlukla kişiler, FBI, CIA ve MIT'in kendilerini kontrol ettiklerini söylemekte. Ancak şunu sormalılar önce kendilerine: “neden beni seçtiler ki?” Yani ayrıcalığın ne, hangi etkin konumdasın ki seni seçmiş ve uzaktan seni kontrol ediyorlar. Bu şekilde kontrol edildiklerini, iradeleri dışında hareket ettiklerini düşünen kişiler mutlaka psikiyatri ile görüşmeleri gerekmektedir. Bu çok ciddi akıl hastalığının bir belirtisidir. Sorun düzelmüyor ise tekrar psikiyatri ile görüşmeleri gerekir... Diğer bir prensipte şudur, siz Tanrı ile konuşuyorsanız sorun yok, ama Tanrı sizinle konuşuyor ise psikiyatriye gitmelisiniz.

Çocukluğumdan beri, belki yetiştiğim çevreden kaynaklanan paranormal anlatılara hep ilgiyle bakmışımdır. Zamanla bu ilgi, bilimsel olma çabasından da kaynaklanan bir şüphe ile süslenmiştir hep. Anlatılan “cin çarptı, muska, önceden rüyasında gördü, mezarında ateş görüldü, at üstünde zırhlı ve elinde mızraklı adamlar gördüm...” gibi şeylere hep şüphe ile ama bir o kadar da ilgi ile baktım. Bu tür hadiselerle ilgi insana bir kez yapışınca, çok kolay yakasını bırakmaz. Yıllar içinde değişik versiyonları kafanızı kurcalar. Nöroloji asistanlığı sırasında, bütün asistanlar, uzun bir süre psikiyatri kliniğinde tecrübe kazanmak için giderler. Bu ayrılmaz iki kardeş olan psikiyatri ve nöroloji arasında bağın aslında ne kadar sıkı olduğunu bir kez daha insana hatırlatır. Benim de, psikiyatri kliniğinde çalışmaya gittiğimde, ilk verilen hastam, mesleği dış hekimi olan bir erkek hastaydı. Yaşı sanırım 25 civarındaydı ve normal dışı inançları vardı. En belirginini de, göbeğinin hemen altından çıkan bir ışık huzmesi ve onun belinde, omuriliğinde de olan yansımasıydı. Geçmiş bilgilerimde, “ya bu hasta şu şakra denen şeyi görüyor ve anlatıyor, tam yeri burası ve doğu mistiklerinin de tarif ettiği gibi anlatıyor” düşünmeme rağmen, bunu psikiyatri uzmanımıza ve de hocamıza hiçbir şekilde açmadım. Çünkü aklıma “yayılan şizofreni veya paylaşılan psikoz” denen bir tanı geldi hemen. Yani bana da “deli” diyebilirler diye düşündüm. Konuyu hiç açmadım.

Yine de, tüm 8 aylık psikiyatri çalışmam boyunca, değişik şizofreni hastalarını veya manik bozukluk hastalarını hep bu gözle de izledim. Uzaylı görenler, TV'den ses işitenler, kendisinin Napolyon ve İsmet İnönü olduğunu söyleyenler, neden olduğunu bilmeden sürekli intihar ve ölme isteği saplantısı olanlar, gelecekte bilgi alanlar, kıyamet kopacak öngörüsü yapıp uyaran Mesihler... Bunlar içerisinde, UFO gördüğünü ve uzaylılardan mesajlar aldığını söyleyen hastalar hep kafamı karıştırdı: “Ya böyle bir şey gerçek olamaz mı? Bilim insanları dünya dışı yaşamı araştırıyorlar ve hakikaten şizofrenili tanısı alan hasta, hassas ya da farklı bir beyin yapısı ile hakikaten böyle bir mesaj alıyor da bunun altından kalkamıyor ve kişiliği çatlıyorsa.” Ama yok... Bunlar hastaydı. Çünkü kendilerini sosyal yaşamdan çekmiş, sosyal ilişkileri bozulmuş, gerçeklikle bağlantıları kopmuştu! Sonuçta DSM tanı kriteri var ve “zamanın ihtiyaçlarına göre ayarlanmış”. Gelecekte, mesela 3200 yılında uzaylılarla bir araya gelirsek, uzaylı psikozu olan kişiler için ölçütler değişebilir ama 2000'lerde bu tür söylemleri olanlar ancak şizofreni hastaları olabilirdi.

Aşağıda örnekleri verilen vaka örnekleri gerçektir ve bir dereceye kadar hepsi “deli” tanısı almaktan korkmuşlardır. Kişisel deneyimlerime göre bu tür olgularda bir şekilde beyin nöral ağlarında bir farklılık var ve bu farklılık onları sıradan bizim gibi insanlardan farklı kılmakta ve algı aralıklarını genişletmektedir. Görme duyumuz, ses işitemiz ve diğer duyularımız hep bir frekans aralığındadır ancak bazı normal dışı yeteneği olan kişilerinki muhtemelen bu algıların dışına ulaşmayı başarmaktadır.

Bazı insanlarda elimizdeki bilgi ile açıklayamadığımız bir tür normal dışı ve para normal yetenekler vardır. Bunlar henüz bilimin kapsamı içinde incelenmese de, sadece parapsikoloji denen bir çöplük bilimi içinde ele alınsa da, anekdotsal olarak anlatılan, gazete haberi olan kişiler vardır. Geleceği önceden bildiğini, kaşık büktüğünü, uyku sırasında komşusunun evine gidip mutfakta neler olduğunu en ayrıntısına kadar anlatabilen kişiler duymuşuzdur. Daha da ilerisi karşısındaki kişinin zihninden geçenleri okuduğunu iddia eden kişiler vardır. Bunların çoğunluğuna halk masal ve öykü olarak bakarken, akademik ortamdakiler bu olaylara, “deli saçması” olarak bakmaktadır. Ama bu makalenin yazarına göre, bazı ve belki de birçok şizofreni hastası, aslında bu tür normal dışı algının yükü altından kalkamayan ve “kişiliği bölünen” insanlar. Bu yükün altından kalkanlar ve bu normal dışı algı ile başa çıkabilenler ise ya iyi bir falcı veya medyum olmaktadır.

Aşağıdaki vaka örnekleri gerçek kişi öyküleridir. Hiç birisi “deli” tanısı almamıştır ve bu yetenekleri ile yaşamayı başarmaktadırlar. Arada kendilerinde “bu nasıl bir şey” diye soruyorlarsa da yine de bu yetenek henüz onların kişiliklerini çatlatmamıştır.

Deprem Öncesi Panik Ataklar!

Gecenin bir vakti aniden uyandı ve kalbi pır pır atıyordu. Sanki yerinden çıkacak gibiydi. Ardından boğazının kuruduğunu hissetti. Yutkunamıyordu adeta. Yutacak tükürüğü bile yoktu. Bir an için nefes alamadığını hissetti. Boğuluyormuş gibiydi. Hava yetmiyordu. Sık sık nefes almaya başladı. Bir nefes, bir nefes daha... 3-5 dakika sonra elleri ve parmakları uyuştı. Sonra dudaklarında da uyuşma başladı. Bu aslında onun için ilk değildi. Daha önceki büyük yıkım yapan, ölümlerin olduğu depremlerde de bu şekilde uyanmıştı kaç kez uykusundan. “Yine deprem mi olacak?” bile düşünmeden ölüm korkusu, kaygı ve boğulacakmış hissi her şeyi örttü. Kalktı, odada turladı. Ayağı yere değer değmez, sağ ayağının üzerinden, yukarı doğru çıkan elektrik benzeri titreşim hissetti. Daha önceki büyük depremlerde de aynısını hissetmişti. Hava hala yetmiyordu. Pencereyi açtı. Ama yok rahat edemiyordu. Bu kadar korku içerisinde, ilginç olarak cinsel istek artışı, kendi deyimi ile “çiftleşme isteği” oluşuyordu. Bunu neden hissettiğine hiç anlam veremiyordu. Bu kadar korku ve kaygı içerisinde nasıl böyle bir istek olabiliyordu. Korku ve kaygı, kaçma isteği, bir şey olacakmış korkusu arttı, arttı... “Acil servise gideyim bari yoksa geçmeyecek” diye düşündü. Üzerini hızlıca giydi ve en yakın hastanedeki acil servise gitti. Hemen acil servis hekimine yaşadıklarını anlattı. Ama ona her büyük deprem öncesi bu tür ataklar yaşadığını söylemedi. İnanır mıydı acaba? Kendisi eğitilmiş, üniversite bitirmiş jeofizik mühendisi diploması olan birisiydi ama kendinin de anlamakta zorlandığı şeyi nasıl söylerdi... Ya da “sen delisin, öyle şey mi olur? Bu bas bayağı panik atak!” mı derdi acil doktoru. Hiç bahsetmedi. Kalçadan bir iğne yaptılar. “Bu panik atak, iğne ile rahatlarsınız, uyursunuz geçer” Eve gönderdiler. Biraz rahatlamıştı. Eve geldi, sabaha kadar deliksiz bir uyku uyudu. Ertesi gün uyandığında, hala gecenin etkisindeydi. Bekliyordu, büyük ve yakın bir deprem. Tam 24 saat sonra Kocaeli-İzmit depremi oldu ve binlerce kişi öldü...

Gerçekleşen Halüsinasyonlar!

Değişik zamanlarda, anlık, saniyelik görüntüler gözünün önünden geçiyordu. Evinin yakınından geçen tren yolunda mı ne en son, aniden birden, çok kısa süreli bir görüntü gördü. Eskiden beri olan bu görüntüler, çok anlık, belli belirsiz, kendiliğinden ortaya çıkıyordu. Bu görüntü de onlardan birisiydi: “Bir ana hat treni, mavi kasalı bir kamyonu çarpıyordu!” Bu herhangi bir kamyonu çarpma değildi, mavi kamyonu! Bu görüntülere alışık ama yine “deli” damgası yerim korkusu ile bundan kimseciklere bahsetmiyordu. Eşinin bile bundan haberi yoktu. Bir tren kazası olacak diye düşündü. Bu kısa süreli görüntü algısından sonra 20 ya da 24 saat geçti, Kayseri-Sivas arasındaki demiryolunda tren, tam tamına, hem kasasının içi hem de dışı mavi olan bir kamyonu ezdi geçti. İçindeki 3 kişi epey sürüklendikten sonra öldüler. Bundan da kimselere bahsetmedi. Daha sonraları da birçok toplumsal afeti ve bazen de kişileri ilgilendiren kaza gibi kötü olayları çok önceden gördü. Arada deprem kaynaklı panik ataları da yaşadı ama psikiyatrilerle hiç işin diğer yönünden bahsetmedi. “Ne oluyor bana? Allah Allah! Deliriyor muyum?” diye kendi kendine sormaya başladı.

Hala büyük depremler öncesi aynı tabloyu yaşar. Küçük depremlerde ise ayağında bir hat boyunca sızlanma hisseder. Ama her büyük deprem öncesi panik tablosuyla her acil servise gittiğinde, hala doktora “deprem olacak, deprem öncesi bende böyle oluyor!” diyemiyor. Çünkü deli denmesinden korkuyor.

Zaman içinde başka öngörülerde de bulundu. Mesela, 22 Aralık 2009’da “Hava karanlık gibi...

ama gece değil... havadan gri iri kar gibi ya da yanardağdan çıkan tuf gibi bir şeyler yağıyor... gri renkli kara da benziyor ama taş mı kül mü anlayamadım..." Daha sonra ise 14 Mart 2010'da; "Bir krater ağız.. tepeden yandan bakıyorum... hava sakin, hafif karanlık... kapalı... birden kraterden lavlar püskürmeye başladı! yer... bilemiyorum... ama soğuk ve karanlık bir dağ... ürkütücü... sanırım bir yanardağ patlayacak! kutuplardayım... her yer buz kütleleri ile kaplı... yakıcı bir soğuk... iki kara parçası var buzulların arasında... hareket ediyor, kayıyor... orada olmak hoşuma gitmedi... neler olduğunu anlayamadığım tuhaf hareketler vardı..." 21 Mart 2010, Sadece bir hafta sonrası... İzlanda'da Eyyafyallayöküll buzulu altındaki yanardağ, tam 190 yıl sonra gece yarısı püskürmeye başladı. Ve sonra yanardağ külleri, anlayanlarına başına düşecek kadar yakına geldi.

Parapsikoloji Ne Diyor?

Parapsikoloji bilimsel yöntemi ve uygulaması tartışılan birçok konuyu inceler. Bu alanda biliminsanlarından çok şarlatanların sesi çıkar. Toplum önünde genellikle popüler olmaları nedeniyle şarlatanlar bulunur. Biliminsanlarının sesinin az çıkmasından dolayı yanıtlardan çok sorulardan oluşan bir konudur. Parapsikoloji, tıpkı metafizik gibi kenarda olan ve tam bilim olarak olgunlaşmamış bir çalışma alanıdır. Kelime anlamı olarak psikolojinin ötesinde, ardında, kenarında bulunan manasındadır.

Parapsikoloji başlığı altında, durugörü (clairvoyance), telepati, psikokinezi, öngörü (precognition, promonition) sayılabilir. Bunlar içinde durugörü; farklı zaman ve mekânlarda oluşan olaylarla ilgili bilgiyi, normal insanlardan farklı olarak bilebilmek, hissedebilmedir. Telepati, toplumda daha iyi bilinen bir kavramdır ve düşünce iletişimi, bir zihinden diğerine doğrudan içsel deneyime ait bilgi iletimi olarak tanımlanır. Öngörü ise, gelecekte olabilecek olayları, zamanı gelmeden önce, belli bir eğri içinde kalarak gerçekleşme zamanını da doğru olarak tahmin edebilmektir. Bu nedenselliğe karşı çıkar ve "etki"nin, "neden"inden önce olduğu anlamına gelir. Nötr gelecek algılarına prekognisyon, tehlikelerin önceden algılanmasına ise promonition denir.

Birçok bilimci ve felsefeci, açık ve net bir şekilde parapsikolojiyi bilim olarak kabul etmezler. Bilim olarak kabul edilmemesinin nedeni; belirli temel bilimsel varsayımları ihlal etmesi, tekrarlanabilir deneyler üretememesi, deney üretse bile ortaya çıkan sonuçların bilimin diğer temel ilkeleriyle çelişmesi, ortaya çıkan etkilerin nasıl ya da niçin ortaya çıktığına dair tutarlı bir teori oluşturulamaması ve belki de en önemlisi "gizli bilim" ile ilişkili olmasıdır.

Gelelim konumuza. Durugörü (İngilizce, clairvoyance), duyu dışı algılama (extra sensory perception, ESP) veya uzaktan görü/uzaktan hissetme adı verilen durumda bilinen duyu araçları ve organları (göz-kulak-dokunma...) kullanılmadan, zaman ve mekânla sınırlı olmayan uzak yerlerden bilgi edinmektir. Bazıları buna 6. his adını da verirler. Ya da sezgi, malum olma denir. Halka mal olmuş kelimelerle ise medyum ya da falcı da dense de kısmen farklıdır bu kavramlar. Durugörü, en basit tanımla, normal duyularla ulaşılamayan bilgiye ulaşmaktır. Zamandan

bağımsızdır: geleceğe, şimdiye ve geçmişe ait olabilir. Aynı zamanda da yerden bağımsızdır. Buradaki tek sorun, görülenlerin ya da algılananların, normal duyu organlarımızla alıştığımız tarzda net ve canlı olmamasıdır. Daha uçucu, daha soluk olabilmesidir. Durugörüde, çoğunlukla soluk, kısa süreli hızlı geçen, puslu görüntüler görülür. Buna eşlik eden, diğer duyumsal algılar da olabilir: tad, koku, işitsel algılar... Durugörü esnasında bazı kişilerde kaygı, korku, terleme, nabız yükselmesi, bulantı, akatizi benzeri huzursuzluk, neşe gibi değişik duygu halleri ortaya çıkabilir. Görüntüler ve bu hisler bazen rahatsızlık verici olabilir ve kişide psikolojik sorunlara neden olabilir. Hatta kişiliğini çatlatır. Önceden olacakları bilmek her insan için pek kolay olmasa gerek.

Bilim Ne Diyor?

Newton'un klasik 400 yıl önceki fiziği hiçbir şekilde, olmayan geleceğin önceden bilinebileceğine imkan vermez. Ancak, görelilik kuramı ve kuantum fiziği buna bir kapı aralamıştır. Ancak bilimde anlaşılmayan bir direnç var bazı normal dışı konularda. Parçacık fiziğindeki, omega minus parçacığı, 200 bin deneme yapıldıktan sonra sadece birinde tespit edilmiş ve bütün parçacık fiziği kitaplarında omega minus parçacığı vardır diye yer edinmiştir. Bilimin esas işi, insanların değer anlayışlarına burnunu sokmak olmasa da, bilim "eğer öyleyse o zaman..." türünden önermeler yapmalıdır. Ancak, atom altı parçacıkların davranışlarının tespit edildiği mikrofizik teknolojilerine rağmen neden bu garip önceden bilmelerin ölçülemediği ilginç bir sorudur. İyi bir kuram fenomenleri açıklamalıdır. Oysa konuyla ilgili elimizde iyi bir kuramımız şu ana kadar yoktur.

Gelecek öngörülerini, yere-zamana ve mekânsal uzaklığa bağlı olmayan bir etkidir. Bunlar aynı zamanda kuantum mekaniğinin de özellikleridir. Bu özellikler, özellikle Einstein-Podolski-Rosen deneyi ile ortaya konulmuştur. Bir sistemi oluşturan parçalardan biri üzerinde yapılan bir ölçüm, diğer parçası üzerinde, uzaktan ve zamandan bağımsız etki yapar. Aradaki uzaklık santim ya da ışık yılları uzaklığında olabilir. John Bell (1964) ve Alain Aspect (1982) bu düşünceyi matematiksel ifadelerle sınırlamayıp deneylerle de bu uzaktan etkiyi doğruladılar. Bu etkileşim atom altı parçacıklar için kesin olarak ortaya konulmuşsa da makroskobik olan kaşık ve beyin için nasıl bir etki oluşacağı belirsizdir. Ancak, kuantum sonuçları, metrelerce ve hatta ışık yılları boyunca yayılabilir.

19. yüzyılda Newton (klasik) fiziğin yasaları ideal, nesnel ve eksiksiz bir bilginin ifadesi olarak kabul ediliyordu. Ancak, bugün klasik fizikteki bilgilerle normal dışı fenomenleri açıklamak imkansızdır. Dolayısı ile bizim imdadımıza koşacak tek şey, en azından bugün için, kuantum mekaniği ya da fiziğidir. Kuantum tanımlamaları, alışageldiğimiz klasik kuramlardan kökten farklı olmalarına karşın çok kesindirler. Kuantum mekaniği, nesnel, makine benzeri bir çalışmadan ziyade, öznellik ve bilinci göz önüne alır.

Kuantum mekaniğinde gözlemcinin bir şekilde "katılımcı" olması kabul edilebilir bir şey ise

bunun farklı yansımalarının da ortaya konulabilmesi gerekir. Çağdaş ve akıllı, Nobel ödüllü fizikçilerin ortaya attığı, akla ve sağduyuya karşı gelen, sağduyumuzu törpüleyen kuantum mekaniği görüşleri düşünüldüğünde, Öngörmek akıldışı ve mantıksız olarak niteleyip bir kenara bırakmak anlamsızdır.

Hem kuantum fiziği hem de parapsikolojinin ortak yönü insan bilinci, bilincin doğa üzerinde etkisi olup olmadığıdır. Bir nörolog olarak, bilimin eğitimini alan birisinin parapsikoloji ile ilgilenmesine hoş bakılmaz bilim camiasında. İnsana “deli” denme riski olan bir alan. Çünkü parapsikoloji demek medyumlar demek, hayaletler demek, ruh demek. Bunlar tabii bilimin ilgi alanında değil ama parapsikolojideki özellikle uzaktangörü, durugörü ve telepati dediğimiz durumlar doğrudan bilinçle ilgilidir.

Öngörü: Yanılsama mı Gerçek mi?

Bunun yanında, bu tür olayları “ben önceden gördüm, aaa bildim, aaa bildi” denmesine her zaman aldanmamak lazımdır. Genel olarak, olaya şüphe ile bakmalı ama paranoyak da olmamalıdır. Çünkü tehlike sezgisi birçok bilimsel çalışmada gösterilmişse de bazı, “öngördüm, ben görmüştüm zaten...” deme durumları başka nedenlerden kaynaklanabilir.

Bunlardan en önemlisi, “bilişsel taraf tutma” denen şeydir. Kişiler ve hepimiz, birçok önemsiz olayı unuturuz. Ama dikkate değer “önemli ve de toplumsal, bireysel tehlike” durumlarını seçici olarak ve güçlü şekilde hatırlamaya eğilimliyizdir. Bu beynin bir özelliğidir. Örneğin, birini düşününce sizi arayabilir. Bunu bir rastlantı olarak hep çok iyi hatırlarsınız ama geçmişte, düşündüğünüz ama sizi aramayan yüzlerce kişi olmuştur, onları hatırlamazsınız. Yani, algıda seçicilik bir yanılsama yaratabilir.

Diğer bir durum, “gizli bellek/cryptomnesia” veya “bilinçsiz algılama” denilebilecek durumdur. Hepimiz aslında, oradan ya da buradan, değişik kaynaklardan, gelecekteki olaylar hakkında çıkarım yaptırabilecek bazı bilgiler biliriz. Bunlar bizim bilincimizin ve belleğimizin derinliklerinde saklanırlar. Orada biz fark etmeden işlenirler ve bir gün bilinç düzeyimize ulaşarak, gelecekteki bir olayı önceden “olacak” şeklinde anlatırlar.

Bunların dışında kalan şey ise, doğrudan ve gerçekten tehlikeleri öngörmek, önceden bilmektir. Örnekleri sadece yukarıdaki vaka ile sınırlı değil, birçok anekdotal örnekleri vardır. Aynı zamanda da kendimizin başına benzer olaylar da gelmiş olabilir. İşin ilginç yanı, psikiyatrinin kutsal tanı kitabı olan DSM içinde, bu duruma uygun bir tanı kodu da yoktur. Hatta onların algıladıkları, bazen ne kod sistemlerine ne de dildeki kelimelere dönüştürülemiyor. Kelimeler yetersiz kalıyor.

Bu makale birçok psikiyatristin şizofreni hastalığı tanısı koyarken kafalarını biraz karıştıracaktır. Zaten, “acaba?” soru işareti oluştursun diye yazıldı. Ancak, bu olaylara “deli saçması” gözü ile bakanlar için, yazarın alacağı tanı, yazar tarafından DSM-IV TR ölçütlerine göre normal dışı yetenek olmadan öngörülmüştür: 295.9 veya 295.40.